

Η ΗΘΙΚΗ ΔΙΑΠΑΙΔΑΓΩΓΗΣΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Η ακεραιότητα του ηθικού ανθρώπου είναι βασικό κριτήριο του ήθους, που ενυπάρχει μόνιμο και σταθερό στον πραγματικό "άνθρωπο".

Για έναν πραγματικό ανθρωπιστή τα λόγια και οι πράξεις του είναι αποστάγματα συλλογιστικής και γεωμετρικής. Πάντα επιλέγει να προτείνει και να πράττει το σωστό.

Γιατί έχει το χάρισμα να αξιολογεί τις ηθικές καταστάσεις, άλλοτε υπομονετικά και άλλοτε ακαριαία, με τρόπο ώστε οι προτάσεις του να γίνονται εναργείς για τον ίδιο.

Το γεγονός αυτό του επιτρέπει να πράττει με δίκαιο και ασφαλή τρόπο.

Εκείνη η παλαιά πρόταση του Σωκράτη, πως η αρετή πρώτα και κύρια είναι ζήτημα γνώσης, βρίσκει την αποκλειστική της εφαρμογή της στον "άνθρωπο."

Σε συνδυασμό πάντα με τον όρο ότι διαθέτει τη βουλευτική δύναμη που κάθε φορά είναι αναγκαία, προκειμένου να μεταστοιχειώσει την πρόθεση του σε πράξη.

Πάντα ακέραιος, μεστός, έμπεδος, κυρίαρχος και ασφαλής.

Με τον καιρό η ηθική ευαισθησία του μετεξελίσσεται σε τέτοιου είδους ασφάλεια, ώστε γίνεται ικανός να ξεχωρίζει το ηθικό από το ύποπτο.

Κατά τον φιλόσοφο Λεύκιο Ανναίο Σενέκα (έζησε στη Ρώμη το 2 ή 3 μ.Χ μία εξέχουσα πνευματική προσωπικότητα, εκ της Ισπανικής Κορβύλης) για κάθε "άνθρωπο" ουσιωδέστερη είναι η ηθική αγωγή.

Χωρίς αυτήν η διανοητική αγωγή θα ήταν ανωφελής και ίσως κακοποιός. Για το λόγο αυτό το έργο της ηθικής αγωγής, αποβαίνει ιδιαίτερα δυσχερές και λεπτό.

Λίαν εύστοχα ο Σενέκας υποδεικνύει τον κυριότερο λόγον. Οι διαθέσεις που πρέπει να καλλιεργήσουμε και εκείνες που πρέπει να κατά πνίξουμε τροφοδοτούνται με τις ίδιες τροφές.

Έτσι αν στο νέο δώσουμε μεγάλη ελευθερία, ενδεχομένως θα αποδειχθεί ριψοκίνδυνο, το αντίθετο όμως μπορεί να τον κάνει διστακτικό και ντροπαλό.

Οι έπαινοι προκαλούν κίνητρο για εργασία και φέρουν προόδους αλλά οι ίδιοι έπαινοι μπορεί να δημιουργήσουν εξίσου αλαζονεία και αυθάδεια.

Όσον αφορά στα παραδείγματα, ο Σενέκας σημειώνει ότι οι νέοι έχουν ανάγκη προτύπου, το οποίο πρέπει να επιβάλλεται.

Έτσι η ψυχή τους βρίσκει στα παραδείγματα βοήθεια και μέσο, ώστε να διδαχθεί και να μορφωθεί.

Επίσης, ο Πλάτωνας και ο Αριστοτέλης άντλησαν περισσότερους καρπούς από τα ήθη του Σωκράτη, παρά από τις ομιλίες του.

Η αναγκαιότητα ενός παραδείγματος προς μίμηση είναι επιβεβλημένη.

Για το λόγο αυτό παροτρύνει τους μαθητές του να επιλέγουν ένα πρότυπο ζωής, που θα προσπαθήσουν να μιμηθούν.

"Πρέπει να εκλέγουμε έναν άνθρωπο ενάρτετο και να τον έχουμε συνέχεια μπροστά στα μάτια μας. Όστε να ζούμε και να ενεργούμε σε όλα, σαν να μας βλέπει".

Η παρουσία προτύπου επιτρέπει πράγματι να διορθώνουμε σταδιακά κάποια ελαττώματα και να ασκούμε συνέχεια έλεγχο στον εαυτό μας, συνέχεια αυτοκριτική.

Ιδιαίτερα πρέπει να συγχρονιζόμαστε με ανθρώπους των οποίων η ζωή είναι δίδαγμα, υποδεικνύει αυτό στη πράξη.

Και υπογραμμίζει: "Ζήτησε τη βοήθεια αυτών των ανθρώπων, περισσότερο βλέποντας αυτούς, παρά ακούοντας".

Αναγνωρίζει ότι κάποιες προσωπικότητες έχουν το χάρισμα να εμπνέουν στους ανθρώπους που είναι γύρω τους συμπάθεια, εμπιστοσύνη και γοητεία.

Πολλές φορές μόνη η παρουσία τους αποτελεί ενθάρρυνση.

Ο Σενέκας συνιστά για την επιτυχία της διαπαιδαγώγησης του νέου, την μελέτη του χαρακτήρα και των διαθέσεων αυτού.

Η διαπαιδαγωγική μεταχείριση πρέπει να διαφέρει από άτομο σε άτομο. Τα μέσα που θα χρησιμοποιήσει ο παιδαγωγός πρέπει να ποικίλουν, ανάλογα με τις διάφορες των διαπαιδαγωγουμένων.

Αν έχουμε, λέει, δύο νέους και ο ένας έχει τάση στην οργή και ο άλλος στην απάθεια, θα πρέπει να ακολουθηθεί διαφορετική μεταχείριση.

Πρέπει λοιπόν να εξετάζουμε τις ικανότητες των νέων και τις δυνάμεις τους και να μη ζητάμε ούτε περισσότερα, ούτε λιγότερα, από όσα μπορούν.

Για κάθε χαρακτήρα λοιπόν υπάρχει περιθώριο διαπαιδαγώγησης και μόρφωσης.

Προτείνει επίσης την μελέτη βιβλίων, που να προσηλώσουν σε σκέψεις, εμβαθύνοντας σε αυτές και αντλώντας από αυτές διδάγματα.

Για να είναι επωφελής και καρποφόρα η ανάγνωση μελέτης, συνιστά όπως αυτή γίνεται ενσυνείδητα και μεθοδικά, κατά το υπόδειγμα των μελισσών.

Πετούν προς διαφορά Άνθη και κάθονται σ' αυτά μόνο για να τους εξασφαλίσουν μέλι, επιστέφοντας δε στην κυψέλη, διαθέτουν στις κηρήθρες τη λεία τους. Αφού τη ζυμώσουν και επεξεργαστούν, την μεταβάλλουν σε μέλι.

Οι σταχυολογούμενες περικοπές και ιδέες από διάφορα αναγνώσματα θα ταξινομούνται. Γιατί τα ταξινομημένα διατηρούνται καλλίτερα στη μνήμη και κατόπιν αφομοιώνονται, ώστε να γίνονται κτήμα των κατόχων τους και να μη χάνουν τη φύση τους.

Η ανάγνωση και η μελέτη πρέπει να υπηρετούν την σύνθεση, γιατί υπάρχει στενή σχέση μεταξύ τέχνης, της ανάγνωσης και της γραφής.

Για τα γραπτά και τις συνομιλίες δεν πρέπει να καταβάλλουμε προσπάθεια στο να αρέσουν, αλλά στο να είναι χρήσιμα.

Αν η ευφράδεια, η ευγλωπτία υπάρχει στον εαυτό μας χωρίς να την αναζητούμε, αν αυτή προσφέρεται μόνη της ή αν στοιχίζει λίγο, τότε ας την παραδεχτούμε και ας χρησιμεύει αυτή σαν υπόκρουση στις ωραίες θεωρίες, ώστε να κάνει τα πράγματα να φαντάζουν περισσότερο όμορφα.

Σας ευχαριστώ

Δημήτριος Μητρόπουλος